

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrund for forslaget

Udgangspunkt

Ansvar for folkeskoleundervisningen, herunder ansvar for den almindelige specialundervisning iht. folkeskolelovens § 20, stk. 1, er placeret i kommunerne. Ansvar for undervisningen af de for tiden ca. 9.000 børn og unge under 18 år, der har behov for vidtgående specialundervisning eller anden vidtgående hensyntagen eller støtte iht. folkeskolelovens § 20, stk. 2, er placeret i amtskommunerne.

De ca. 1,3 pct. af folkeskolens elever, som er henvist til vidtgående specialundervisning, kan ikke som gruppe afgrænses fra folkeskolens øvrige elever ved hjælp af objektive kriterier. Der må således foretages et skøn i hvert enkelt tilfælde, når vidtgående specialundervisning eller anden vidtgående hensyntagen eller støtte kan komme på tale. Ved udøvelsen af dette skøn lægges der vægt på arten og omfanget af elevens behov, størrelsen af de udgifter, der er forbundet med den påtænkte foranstaltning, og kompleksiteten af den fornødne støtte.

Det er efter de gældende regler kommunalbestyrelsen, der i samarbejde med eleven og forældrene foretager den grundlæggende pædagogisk- psykologiske vurdering i hver enkelt sag og på den baggrund eventuelt foretager indstilling til amtsrådet om, at denne overtager ansvaret for opfyldelsen af barnets eller den unges specialpædagogiske behov. Amtsrådet træffer afgørelse om, hvorvidt der foreligger et behov for vidtgående støtte og i bekræftende fald, hvilke foranstaltninger der skal bringes i anvendelse. Da vurderingen af den enkeltes behov hviler på et skøn, kan der undertiden opstå tvistigheder mellem kommune og amt om, hvem der skal have ansvaret for specialundervisning og støtte, bl.a. af udgiftsmæssige grunde.

40 pct. af eleverne i den vidtgående specialundervisning går i dag i amtskommunale specialskoler eller lignende, 40 pct. i specialklasser ved almindelige folkeskoler, og 20 pct. er enkelt-integrerede i folkesko-

lens almindelige klasser. Samlet undervises 3/5 af eleverne således i kommunale folkeskoler efter overenskomst mellem de pågældende amter og kommuner. Udgifterne til den vidtgående specialundervisning påhviler i alle tilfælde amtskommunerne dog bortset fra det såkaldte kommunale takstbeløb, der afholdes af kommunen, jf. folkeskolelovens § 49, stk. 2.

Overvejelserne siden 1980.

Folkeskolen overtog særforrågsundervisningen med virkning fra 1. august 1980 som led i udlægningen af åndssvageforsorgen og den øvrige særforrågs fra staten til kommuner og amtskommuner. Samtidig blev amtskommunerne pålagt forpligtelse til at sørge for undervisningen af elever med svære funktionshæmninger med deraf følgende behov for vidtgående specialpædagogiske foranstaltninger. Kommunerne havde ansvar for de elever, hvis behov for støtte var af et mindre omfang, bl.a. med henblik på at integrere disse elever i den almindelige folkeskole. I perioden siden 1980 har det været overvejet og drøftet, om den vidtgående specialundervisning kunne og burde udlægges til primærkommunerne, og i perioden 1985 - 1993 blev der under frikommuneloven åbnet adgang for, at amtskommunerne i samarbejde med kommunerne som forsøg kunne udlægge ansvaret for den vidtgående specialundervisning til kommunerne.

I 1990 blev der på baggrund af en række frikommuneforsøg iværksat en proces med »glidende udlægning« af amtskommunernes kompetence til kommunerne for herigennem at vurdere, hvor langt man lokalt kunne komme i et samarbejde om ændret ansvarsfordeling mellem kommuner og amter. Under ledelse af Undervisningsministeriet blev der nedsat et udvalg »Landsudvalget vedrørende folkeskolens vidtgående specialundervisning«, der fik til opgave at følge udviklingen på området og stille forslag om en revision af ordningen. I udvalget var bl.a. amtskommunerne, kommunerne og De Samvirkende Invalideorganisations repræsenteret.

I november 1996 afgav Landsudvalget til undervisningsministeren en indstilling, der var tiltrådt af alle